

PRZEDSIĘBIORSTWO PODMIOTU LECZNICZEGO
"RAMED" M. Sakowska, A. Kopertowska
R. Szczygielska-Zwierzyńska Spółka Jawna
11-040 Dobre Miasto, ul. Pionierów 1
REGON 511031670-00020, NIP 739-31-80-786
tel. 89 616 13 13
14-00-01397-13/076/01/POZ
000000016217/01/001/0010

STAROSTWO POWIATOWE
w Olsztynie
SEKRETARIAT

Wpłynęło
dnia 2018 -12- 10
3401

Numer pisma .....

Ilość załączników .....

Podpis: .....

Dobre Miasto dn. 05.12.2018

OR
OR
P. M. Gońszo 11.12.2018
SEKRETARZ POWIATU
OR
Maria Bakowska
10.12.2018

Sz.P.
Andrzej Abako
Starosta Powiatu Olsztyńskiego

PETYCJA

w sprawie powołania przez powiat, za stosownym wynagrodzeniem, stałych lekarzy stwierdzających zgony na terenie powiatu

Na podstawie ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach Dz.U.2018.870 t.j. wnoszę o pojęcie działań w celu powołania przez powiat, za stosownym wynagrodzeniem, stałych lekarzy stwierdzających zgony na terenie powiatu.

Obecne przepisy regulujące stwierdzenie zgonu są przestarzałe i nijak się mają do bieżącej rzeczywistości, w szczególności to aktualnego systemu ochrony zdrowia.

Niejasności, z tym związane utrudniają załatwianie formalności pogrzebowych rodzinie zmarłego i powodują dodatkowy, niepotrzebny stres. Utrudniają także pracę lekarzy. Nie wiadomo jest bowiem kto i na jakich zasadach powinien karty zgonu wystawiać, a tym bardziej który podmiot zobowiązany jest do ponoszenia kosztów z tym związanych.

Kwestie dotyczące stwierdzenia zgonu uregulowane zostały w ustawie z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych (t.j. Dz.U.2017.912 z późn. zm.) oraz rozporządzeniu ministra zdrowia i opieki społecznej z 3 sierpnia 1961 r. w sprawie stwierdzenia zgonu i jego przyczyny (Dz. U. z 1961 r., nr 39, poz. 202).

Zgodnie z treścią art. 11 ust. 1 ustawy o cmentarzach i chowaniu zmarłych *zgon i jego przyczyna powinny być ustalone przez lekarza, leczącego chorego w ostatniej chorobie.*

Ust. 2 ww. art. 11 Stanowi, iż *w razie niemożności dopełnienia przepisu ust. 1, stwierdzenie zgonu i jego przyczyny powinno nastąpić w drodze oględzin, dokonywanych przez lekarza lub w razie jego braku przez inną osobę, powołaną do tej czynności przez właściwego starostę przy czym koszty tych oględzin i wystawionego świadectwa nie mogą obciążać rodziny zmarłego.*

§ 2 ust 1. rozporządzenia ministra zdrowia i opieki społecznej z 3 sierpnia 1961 r. w sprawie stwierdzenia zgonu i jego przyczyny precyzuje, iż *wystawienie karty zgonu jest*

obowiązkiem lekarza, który ostatni w okresie 30 dni przed dniem zgonu udzielał choremu świadczeń leczniczych.

Zgodnie z treścią § 3 ww. Rozporządzenia w przypadku gdy nie ma lekarza zobowiązanego do wystawienia karty zgonu w myśl § 2 ust. 1, bądź lekarz taki zamieszkuje w odległości większej niż 4 km od miejsca, w którym znajdują się zwłoki, albo z powodu choroby lub z innych uzasadnionych przyczyn nie może dokonać oględzin zwłok w ciągu 12 godzin od chwili wezwania, kartę zgonu wystawia:

- 1) lekarz, który stwierdził zgon będąc wezwany do nieszczęśliwego wypadku lub nagłego zachorowania,*
- 2) lekarz lub starszy felczer albo felczer zatrudniony w przychodni bądź ośrodku zdrowia lub jego placówce terenowej (wiejski, felczerski punkt zdrowia) i sprawujący opiekę zdrowotną nad rejonem, w którym znajdują się zwłoki,*
- 3) położna wiejska, jeżeli nastąpił na terenie gromady zgon pozostającego pod jej opieką noworodka przed upływem 7 dni życia, a najbliższa przychodnia lub ośrodek zdrowia jest oddalony o więcej niż 4 km.*

Kwestie wynagrodzenia lekarza reguluje § 9 w Rozporządzenia, zgodnie z którym:

- 1. Lekarzowi, starszemu felczerowi, pielęgniarce lub położnej za wykonanie czynności związanych z wystawieniem karty zgonu przysługuje wynagrodzenie ryczałtowe ustalone na podstawie § 7 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 12 grudnia 1958 r. w sprawie uposażenia lekarzy, lekarzy dentyistów oraz innych pracowników z wyższym wykształceniem zatrudnionych w zakładach społecznych służby zdrowia (Dz. U. Nr 74, poz. 376) bądź § 18 ust. 2 pkt 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 12 grudnia 1958 r. w sprawie uposażenia niektórych pracowników służby zdrowia (Dz. U. Nr 74, poz. 379).*
- 2. Osobom wymienionym w ust. 1 przysługuje ponadto zwrot rzeczywistych kosztów przejazdu, jeżeli zwłoki znajdują się w większej odległości niż 1 km od miejsca zatrudnienia bądź zamieszkania tych osób.*
- 3. Wynagrodzenie określone w ust. 1 nie przysługuje lekarzowi, starszemu felczerowi, felczerowi, pielęgniarce lub położonej za czynności wykonane w czasie godzin zatrudnienia w zakładzie społecznym służby zdrowia ani też lekarzowi, któremu sąd lub prokurator zlecił dokonanie oględzin lub sekcji zwłok.*
- 4. Wydatki związane z wypłatą wynagrodzeń i zwrotem kosztów przejazdu określonych w ust. 1 i 2 pokrywają właściwe do spraw zdrowia i opieki społecznej organy prezydiów powiatowych (miejskich w miastach stanowiących powiaty miejskie, dzielnicowych w miastach wyłączonych z województw) rad narodowych.*

W świetle powyższego należy stwierdzić, iż ww. przepisy ustawy i rozporządzenia nie są dostosowane do obecnego systemu opieki zdrowotnej. Nie ma obecnie zawodu felczera i wiejskiej położnej. Nie istnieją też pielęgniarskie punkty zdrowia. Nie ma już rejonizacji, którą definitywnie zniosła ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. Nr 112, poz. 654 z późn. zm.). Teoretycznie do lekarza POZ może zapisać się każda osoba, nawet zamieszkała w innym województwie.

Zachodzi podstawowe pytanie- kto ma stwierdzić zgon w sytuacji, gdy w okresie 30 dni przed zgonem nie było udzielone żadne świadczenie lecznicze? W sytuacji, gdy nie ma rejonizacji brak jest przepisów regulujących tę kwestię.

Odnosząc się do obowiązków lekarza POZ należy zauważyć, iż obowiązek stwierdzenia zgonu nie został przypisany lekarzom POZ z uwagi na brak rejonizacji, lecz temu lekarzowi, który leczył zmarłego w ostatniej chorobie. Będzie to lekarz, który jako ostatni w okresie 30 dni przed dniem zgonu udzielał choremu świadczeń zdrowotnych. Może więc to być zarówno lekarz szpitala, w którym osoba zmarła była ostatnio hospitalizowana, lekarz pogotowia ratunkowego, jak i lekarz specjalista.

Wyjątkiem od zasady wystawiania karty zgonu przez lekarza, który udzielał zmarłemu świadczeń zdrowotnych w ciągu 30 dni przed śmiercią są przypadki, gdy:

- żaden lekarz nie udzielał zmarłemu świadczeń zdrowotnych w ciągu 30 dni przed nastąpieniem zgonu,
- lekarz zobowiązany do wystawienia karty zgonu zamieszkuje w odległości większej niż 4 kilometry od miejsca, w którym znajdują się zwłoki,
- lekarz zobowiązany do wystawienia karty zgonu nie może dokonać oględzin zwłok w ciągu 12 godzin od wezwania z powodu choroby lub innych uzasadnionych przyczyn.

W takim przypadku, zgodnie z zapisami ww. Rozporządzenia, zobowiązany będzie do stwierdzenia zgonu

- lekarz, który stwierdził zgon będąc wezwany do nieszczęśliwego wypadku lub nagłego zachorowania,
- lekarz zatrudniony w przychodni bądź ośrodku zdrowia lub jego placówce terenowej (wiejski, felcherski punkt zdrowia) i sprawujący opiekę zdrowotną nad terenem, na którym znajdują się zwłoki, jednakże jak już wcześniej zauważyłem zapis ten jest martwy wobec faktu likwidacji rejonizacji.

Z powyższego wynika, iż brak jest jakichkolwiek podstaw do wprowadzenia zasady, że zawsze w świetle obowiązujących przepisów lekarz POZ zobowiązany będzie do

stwierdzenia zgonu osoby, nawet w przypadku, gdy zmarłym jest osoba zadeklarowana od danego lekarza POZ.

Nawet w sytuacji, gdy lekarz POZ mógłby być zobowiązany do stwierdzenia zgonu, bo jako ostatni w okresie 30 dni przed dniem zgonu udzielał choremu świadczeń leczniczych, to ma on prawo odmowy wyjazdu w celu stwierdzenia zgonu w sytuacji, gdy zamieszkuje w odległości większej niż 4 kilometry od miejsca, w którym znajdują się zwłoki lub z powodu swojej choroby lub innych uzasadnionych przyczyn uniemożliwiających dokonanie oględzin zwłok w ciągu 12 godzin od wezwania.

Zwrócić też należy uwagę, że lekarze podstawowej opieki zdrowotnej, którzy zawarli kontrakt z Narodowym Funduszem Zdrowia, są zobowiązani do opieki medycznej nad zadeklarowanymi do nich pacjentami w godzinach pomiędzy 8-18. Oczywistym jest, że w tych godzinach lekarz POZ nie ma prawa opuszczać swoich pacjentów, aby stwierdzać zgony.

Teoretycznie więc lekarz POZ może wystawić kartę zgonu jedynie po godzinach udzielania świadczeń wynikających z harmonogramu zgodnie z umową z Narodowym Funduszem Zdrowia, ale nie ma żadnych podstaw prawnych do wymagania od niego, aby po 10-godzinnej pracy w przychodni miał jeszcze stwierdzać zgony.

Zwrócić też należy uwagę, że stwierdzenie zgonu nie stanowi świadczenia zdrowotnego ani też świadczenia opieki zdrowotnej, co powoduje, że nie jest możliwe obciążanie kosztami stwierdzenia zgonu Narodowego Funduszu. Takie stanowisko zajął Prezes NFZ w odpowiedzi na wystąpienie Rzecznika Praw Obywatelskich, RPO/665691/11/XVIII/1018.1.10 RZ z 26.10.2011r. i wskazał na art. 11 ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych oraz rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2001 r. w sprawie wzoru karty zgonu oraz sposobu jej wypełniania stwierdzając, że procedura wystawiania wobec osoby zmarłej karty zgonu i związanego z tym stwierdzenia zgonu nie jest objęta przedmiotem regulacji ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, a w konsekwencji nie jest i nie może być wyszczególniona w zarządzeniach prezesa NFZ jako pozycja objęta finansowaniem przez Fundusz. Jednocześnie Prezes NFZ wskazał na potrzebę nowelizacji istniejących uregulowań określających procedury wystawiania kart zgonu wraz z czynnościami stwierdzenia zgonu.

Odnosnie wynagrodzenia lekarza związanego wystawieniem karty zgonu ustawa o cmentarzach i chowaniu zmarłych stanowi jedynie, że koszty te nie mogą obciążać rodziny zmarłego. Nie ma jednak jednoznacznych przepisów ustalających zasady, sposób i tryb finansowania wystawienia karty zgonu. § 9 rozporządzenia ministra zdrowia i opieki

społecznej z 3 sierpnia 1961 r. w sprawie stwierdzenia zgonu i jego przyczyny przewiduje wynagrodzenie ryczałtowe i zwrot kosztów przejazdu. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 12 grudnia 1958 r. w sprawie uposażenia lekarzy, lekarzy dentystów oraz innych pracowników z wyższym wykształceniem zatrudnionych w zakładach społecznych służby zdrowia utraciło moc dnia 1 października 1966 r. na podstawie § 25 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 25 maja 1966 r. w sprawie uposażenia lekarzy, lekarzy dentystów oraz innych pracowników z wyższym wykształceniem zatrudnionych w zakładach społecznych służby zdrowia (Dz. U. 1966 r. Nr 20 poz. 122).

W tej sytuacji koszty wynagrodzenia powinien pokryć dany powiat. Takie też stanowisko zajął Marek Haber podsekretarz stanu w Ministerstwie Zdrowia w odpowiedzi dnia 29 marca 2010 r. - z upoważnienia ministra -na interpelację poselską nr 14720 w sprawie pobierania przez pogotowie ratunkowe opłaty za czynność stwierdzenia zgonu. Jednakże wobec tego, że Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 12 grudnia 1958 r. w sprawie uposażenia lekarzy, lekarzy dentystów oraz innych pracowników z wyższym wykształceniem zatrudnionych w zakładach społecznych służby zdrowia do którego odwołuje się przedmiotowe Rozporządzenie utraciło moc 1 października 1966 r. na podstawie § 25 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 25 maja 1966 r. w sprawie uposażenia lekarzy, lekarzy dentystów oraz innych pracowników z wyższym wykształceniem zatrudnionych w zakładach społecznych służby zdrowia (Dz. U. 1966 r. Nr 20 poz. 122), które to z kolei zostało uchylone ustawą z dnia 30 sierpnia 1991 r. o zakładach opieki zdrowotnej brak jest obecnie przepisów określających wysokość wynagrodzenia za sporządzenie aktów zgonu.

Nie można jednakże zapominać, że zgodnie z nadal obowiązującym ww. rozporządzeniem w sprawie stwierdzenia zgonu i jego przyczyny lekarzowi, co do zasady wynagrodzenie przysługuje. W tej sytuacji wysokość wynagrodzenia za stwierdzenie zgonu powinna odpowiadać wysokości wynagrodzenia przysługującego z tytułu wykonywania czynności o podobnym charakterze.

Zwrócić też należy uwagę, że oprócz wynagrodzenia za sporządzenie aktu zgonu lekarzowi, zgodnie z treścią § 9 ust. 2 rozporządzeniu ministra zdrowia i opieki społecznej z 3 sierpnia 1961 r. w sprawie stwierdzenia zgonu i jego przyczyny, przysługuje ponadto zwrot rzeczywistych kosztów przejazdu, jeżeli zwłoki znajdują się w większej odległości niż 1 km od miejsca zatrudnienia bądź zamieszkania tych osób, koszt takiego dojazdu można z łatwością wyliczyć.

W tej sytuacji, wobec tego, iż zarówno ustawa o cmentarzach i chowaniu zmarłych, jak i rozporządzenie powstały w zupełnie innej rzeczywistości prawnej, organizacyjnej i

gospodarczej, a system ochrony zdrowia miał wówczas zupełnie inną strukturę niż obecnie. Na ustawodawcy ciąży obowiązek niezwłocznego uregulowania przedmiotowych kwestii. Wydaje się, iż problem rozwiązałoby powołanie instytucji kornera.

Do czasu jednak, gdy kwestie te zostaną uregulowane ustawowo, to na organie wykonawczym powiatu, w interesie mieszkańców powiatu, ciąży wynikający art.11 ust. 2 ustawy o cmentarzach i chowaniu zmarłych oraz z art. 4. ust 1. pkt 2 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j.: Dz. U. 2013 r. poz. 595 z późn. zm) obowiązek powołania lekarza (lekarzy), którego obowiązkiem, za stosownym wynagrodzeniem, byłoby stwierdzenie zgonu. Zauważyć też należy, że takie działanie powiatu nie tylko wypełni ciążące na nim obowiązki, jako na jednostce samorządu terytorialnego, będzie też ekonomicznie uzasadnione, bo powiat uniknie kosztów związanych z wystawianiem mu przez lekarzy stwierdzających zgon rachunków do zapłaty stosownego wynagrodzenia z tym związanego oraz kosztów dojazdu.

*Deputata Związku Powiatowego
Anna Kopyłowska
Kielce, 10.06.2014*